

UTRPENIE SVÄTEJ VELKOMUČENÍCKY ANASTÁZIE UZORIŠITELNICE¹, JEJ UČITEĽA CHRIZOGÓNA, FEODÓTIE A ĎALŠÍCH, KTORÍ S ŇOU TRPELI.

*Pamiatka svätice sa podľa cirkevného kalendára oslavuje 22. 12.,
v občianskom kalendári pripadá na 4. 1.*

Svätá Anastázia sa narodila v Ríme. Bola urodzeného pôvodu, vynikala duševnou i fyzickou krásou, dobrými mravmi i tichosťou. Jej otec Praetextát bol senátorom a pohanom, matka Fausta bola kresťanka. Na výchovu ju zverili ctenému, zbožnému a učenému mužovi, ktorý sa volal Chrizogón. Bol kresťan a dobre poznal kresťanské učenie. Následne sa stal mučeníkom. Od neho sa Anastázia naučila čítať a písať, ale aj poznávať Boha. Keď umrela jej matka, otec ju vydal za pohana Pomplia, pôvodom zo senátorského rodu. Napriek násiliu a útrapám, ktoré jej spôsobil, po celý čas si zachovala svoje panenstvo. Často v biednom odeve potajomky vychádzala z domu, aby navštevovala žaláre a slúžila väzneným pre Christa. Umývala im ruky i nohy, čistila ich vlasy. Otierala im krv a rany obväzovala čistým plátnom. Každému podávala pokrm i nápoj, povzbudzovala ich k udatnej smrti za Christa. Táto služba svätej sa pred mužom neutajila, začo sa veľmi hneval. Surovo ju bil, zatváral do domáceho väzenia a dával strážiť. No najviac jej ubližoval, keď jej otec nežil, a to preto, žeby ju utýral a zdedil jej bohatstvo.

Trápená svätica si dopisovala s Chrizogónom a popisovala mu svoje postavenie. Boží muž ju povzbudzoval k vytrvalosti. Predpovedal aj skorú smrť jej manžela, čo sa vyplnilo. Keď svätica získala slobodu, aj majetok po rodičoch, mohla tak, ako predtým obchádzať temnice. Svätica navštevuje a posilňuje pred mučením a popravou tri panny – rodné sestry Agápiu, Chióniu a Irinu, z ktorých dve boli upálené a tretia zastrelená šípm. O ich telá sa Anastázia s úctou a zbožnosťou postarala. Potom začala putovať po mestách i krajinách a všade slúžila väzneným kresťanom, ktorým z vlastných prostriedkov zabezpečovala pokrm, odev, nápoj, lekársku pomoc i všetko potrebné. Slabým sama dávala pokrm do úst, napájala ich, čistila ich vrede, obväzovala rany. Aby lepšie pomáhala, podučila sa aj v lekárstve. Keď bola v Makedónii, zoznámila s mladou vdovou Feodótiou, matkou troch synov, ktorá bola zbožná kresťanka. Túto zatkli a priviedli na výsluch k cisárovi, odkiaľ bola prepustená s tým, že ju vydajú za istého mestského hodnostára, ktorý ju postupne odvráti od Christa. Obe spoločne slúžili väzňom. Aby Dioklecian vyprázdnil preplnené väzenia, nariadil, aby hromadne popravili všetkých kresťanských väzňov. Jedných pozabíjali mečom, druhých vodou, niektorých spálili v ohnivých peciach, iných v jamách zaživa zasypali hlinou a kamením. Stalo sa to v noci. Keď ráno prišla Anastázia do temnice a nikoho nenašla, začala žalostne kričať a nariekať. Tam zhromaždeným vojakom povedala: „*Hľadám služobníkov môjho Boha, ktorí boli včera v tomto väzení, ale teraz neviem, kde sa nachádzajú.*“ Ako kresťanku ju odvedli k igemónovi ilýrskej² oblasti, ktorý ju, významnú Rimanku, nemohol odsúdiť bez vedomia cisára, preto ju s posolstvom odosiela k cisárovi. Ten neústupnú Anastáziu posúva zas k tamojšiemu správcovi. Pri obvinení, že opustila otcovských bohov a bezbožne uctieva odsúdeného zločinc, odvetila: „*Aj ja som doma mala bohov a bohyne – zlatých, strieborných i medených. Videla som, ako nečinne stáli, slúžiac len ako trón pre vtáky, príbytky pre pavúky a muchy. Preto som hodila bohov a bohyne do ohňa, oslobodiac ich od zneváženia, ... a keď vyšli z môjho ohňa, boli z nich zlaté, strieborné a medené mince. Za tieto peniaze som krmila mnohých hladných, odievala nahých, pomáhala chorým, zaopatrovala núdzných. A tak z tých bohov, ktorí stáli bez práce a bez osohu, som vyťažila úžitok pre mnohých.*“

Vytrvalú mučenicu odvedli k Ulpiánovi – kapitolskému³ vrchnému žrecovi. Tento jej dal na výber protiklady – tu veľkoleposť, krásy i rozkoše sveta, tam rôzne mučiace nástroje. Anastázia si radšej zvolila na obe strany brúsené nože, železné, rozpálené lôžka so žeravým uhlím, okovy, reťaze, železné hrebene, rohatiny, črepiny i drevené piliny trýzniteľov. Na tri dni bola svätica odvedená k susedkám a bývalým priateľkám, ktoré jej dohovárali, no ona bola ako hluchá a nemá, venovala sa plne pôstu a modlitbe. Pevne rozhodnutú ju žrec odsúdil na smrť, no predtým ju chcel zneuctiť. Vtedy ho ranila slepota a s hroznou bolesťou hlavy ho priviedli do modlárskej svätyne, kde vypustil dušu. Po tomto zázraku bola svätica voľná a odišla k Feodótii, no

oskoro boli obe znova postavené pred súd. Feodótia bola poslaná do Nikeji v Bitýnii, Anastázia zas k ilýrskemu igemónovi. Po výsluchu a mučení zakončila Feodótia s tromi synmi život v ohni ako celopal Bohu. Anastáziu igemón presviedčal takto: „*Viem, že si bohatá a ... pridržáš sa kresťanskej viery. Naplň prikázanie svojho Christa ... prehliadať všetky bohatstvá a byť núdznymi. Postúp mi tvoje bohatstvo a ... splníš Christovo prikázanie, aj sa oslobodíš z našich rúk.*“ Premúdra odvetila: „*V Evanjeliu je slovo ...: Predaj svoj majetok a rozďaj chudobným a budeš mať poklad v nebi (Mt 19, 21b). Kto by bol natol'ko nerozumný, že by dal tebe, bohatému človeku to, čo patrí núdznym? ... pokrm núdzných tebe, ktorý sa topíš v rozkoši a žiješ v blaženosti a pôžitkárstve?*“

¹ Cirkevno-slovanské prímene „Uzorišitel'nica“ znamená „osloboditeľka z pút“, čo výstižne popisuje jej službu.

² Ilýria - východné pobrežie Jadranského mora, oblasť dnešnej Dalmácie, Bosny a Hercegoviny, čiastočne aj Albánska. Ilýria bola vedľa Makedónie, takže Anastázia zachádzala aj do väzení v ilýrskej oblasti.

³ Kapitól – vrch nad Rímom, kde sídlili najvyššie vládnuce inštitúcie, aj chrám Jupitera Kapitolského - hlavná rímska svätyňa Ríma.

Ak ťa uvidím hladovať a žízniť, nahého, chorého, či vhoďeného do väzenia, vtedy ... ťa nakrím, napojím, zaodujem, navštívim, obslúžim, pomôžem, dajúc ti všetko potrebné (Mt 25, 34-45).“

Následne bola Anastázia šesťdesiat dní držaná a morená hladom v temnici, kde ju v zjavení navštívila svätá Feodótia a povzbudzovala ju k martýriu. Bola odsúdená s ďalšími zločincami, ktorí mali byť utopení v mori. Medzi nimi bol kresťan Eutychián, ktorého zbavili majetku. Všetkých posadili na loď a odplávali na more. Keď došli na hlbinu, vojaci vyvrtali v lodi diery a presunuli sa do člna, v ktorom odplávali. Loď sa potápala, no tu sa náhle zjavila mučenica Feodótia, ktorá sa postarala o lodné plachty a viedla koráb k pobrežiu. Zachránení odsúdenci pripadli k nohám Eutychiána i Anastázie a prosili ich o krst a poučenie vo viere. Všetkých duší bolo stodvadsať. Keď sa to igemón dozvedel, nahneval sa a nariadil všetkých zajať i popraviť, svätú však priviazať o štyri koly a spáliť. Takto blažená dokonala svoj mučenícky zápas 22. decembra okolo roku 304 po Chr., v meste Sirmium, podľa niektorých v Thessalonikách, či podľa iných v Ríme. Jej čestné telo, ohňom nepoškodené, si vyprosila istá zbožná žena Apollinária, ktorá ho pochovala vo svojej vinici. Postupne, keď prenasledovanie ustalo, zbudovala nad mohylou mučenice chrám. Po mnohých rokoch boli jej ostatky preslávené a s veľkou úctou prenesené do Konštantínopola.

Na základe *Životov svätých sv. Dimitrija Rostovského* spracoval jer. Peter Dobrík

https://azbyka.ru/otechnik/Dmitrij_Rostovskij/zhitija-svjatykh/1128